

PRÁVNÍ REŽIM POZEMKŮ SLOUŽÍCÍCH VYHLEDÁVÁNÍ, PRŮZKUMU A DOBÝVÁNÍ LOŽISEK NEROSTŮ

Jakub Hanák

BN605Zk - Základy pozemkového práva II - jaro 2020

Lom Luleč: 16. 5. 2019

PRAMENY HORNÍHO A KUTACÍHO PRÁVA

Mezinárodní

- mořské dno
- Antarktida

Evropské

- ropa a plyn
- těžební odpady

České

- tradičně vnitrostátní záležitost

EVROPSKÉ PRAMENY:

- směrnice 94/22/ES o podmínkách udělování a užívání povolení k vyhledávání, průzkumu a těžbě uhlovodíků ⇒ HZ a ZGP
- směrnice 2006/21/ES o nakládání s odpady z těžebního průmyslu ⇒ zákon č. 157/2009 Sb.
- směrnice 2009/31/ES o geologickém ukládání oxidu uhličitého ⇒ zákon č. 85/2012 Sb.

POZEMKOVÉ PRÁVO POUZE V ČR

Příležitosti pro české firmy na Blízkém východě a v severní Africe. Konference se zaměřila na spolupráci v oblasti průzkumu a těžby nerostných surovin

Publikováno: 11.12.2019
Autor: Odbor komunikace 01400

Celkem 12 velvyslanců, řada geologických expertů a zástupců podnikatelského sektoru ze 14 zemí Blízkého východu a severní Afriky se zúčastnilo konference zemí MENA (Middle East and North Africa). Akce na Ministerstvu průmyslu a obchodu měla za cíl podpořit vzájemnou spolupráci v oblasti průzkumu, těžby a zpracování nerostných surovin, ropy a zemního plynu. Šlo o první velkou mezinárodní konferenci k danému tématu s více zeměmi současně.

BN605Zk - Základy pozemkového práva II - jaro 2020

3

- <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/prilezitosti-pro-ceske-firmy-na-blizkem-vychode-a-v-severni-africe--konference-se-zamerila-na-spolupraci-v-oblasti-pruzkumu-a-tezby-nerostnych-surovin--251368/>

HORNÍ A KUTACÍ PRÁVO V ČR

- zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství - **horní zákon** (HZ)
- zákon č. 61/1988 Sb., o **hornické činnosti**, výbušninách a o státní báňské správě (ZHČ)
- zákon č. 62/1988 Sb., o **geologických pracích** (ZGP)
 - množství prováděcích předpisů
 - související předpisy: zejména stavební zákon a předpisy zvláštní části pozemkového práva

INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

- Ministerstvo životního prostředí (**MŽP**)
 - výkon státní geologické služby, ochrana horninového prostředí (včetně ochrany nerostných zdrojů), geologické práce a ekologický dohled nad těžbou
- Ministerstvo průmyslu a obchodu (**MPO**)
 - tvorba surovinové politiky, využívání nerostného bohatství, těžba, úprava a zušlechťování ropy a zemního plynu, radioaktivních surovin, rud a nerud

MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOST

Území ČR je rozděleno na 8 obvodů, ve kterých báňské úřady vykonávají vrchní dozor státní báňské správy. Kliknutím na danou oblast mapy získáte podrobnější informace o zvoleném obvodě.

BN605Zk - Základy pozemkovéopráva II - jaro 2020

6

- <http://www.cbubs.cz/>
- Český báňský úřad a obvodní báňské úřady
- srov. vyhlášku ČBÚ č. 394/2011 Sb.

INSTITUCIONÁLNÍ ZABEZPEČENÍ (3)

- **kraje**
 - regionální surovinová politika
- **krajské úřady**
 - zejména majetkoprávní vztahy k pozemkům
 - strpět zásah do pozemku při provádění některých geologických prací
 - závazné stanovisko ke stavbě v CHLÚ (zřejmě nejfrekventovanější agenda)
 - souhlas k dohodě o řešení střetu zájmu

KATEGORIE NEROSTŮ

- nerosty
- „tuhé, kapalné a plynné části zemské kůry“
 - negativní vymezení – např. vody, rašelina, kulturní vrstva půdy
- **vyhrazené:** výčet v § 3 odst. 1
 - více chráněny uhlovodíky, radioaktivní nerosty, magnezit a nerosty pro průmyslovou výrobu kovů
- **nevyhrazené:** neuvedené ve výčtu

- § 18 odst. 2 HZ: Znemožnit nebo ztížit dobývání výhradních ložisek nerostů uvedených v § 3 odst. 1 písm. a) až d) je možno jen ve zvlášť odůvodněných případech, jde-li o mimořádně důležitou stavbu nebo zařízení nebo bude-li stavbou nebo zařízením ztíženo nebo znemožněno dobývání jen malého množství zásob výhradního ložiska.

LOŽISKA NEROSTŮ

- „přírodní nahromadění nerostů, **jakož i základka v hlubinném dole, opuštěný odval, výsypka nebo odkaliště**, které vznikly hornickou činností a obsahují nerosty.“
- **výhradní ložisko** – nemovitá věc (§ 498 NOZ)
 - nerostné bohatství - vlastnictví ČR (srov. čl. 11 odst. 2 LZPS) – tzv. horní regál
 - ložiska nevyhrazených nerostů vhodná pro národní hospodářství (§ 43a HZ)
- **ložisko nevyhrazeného nerostu** – součást pozemku

- právo národů na trvalou svrchovanost nad svým přírodním bohatstvím a zdroji musí být vykonáváno v zájmu národního rozvoje a blahobytu národa dotyčného státu."
 - rezoluce Valného shromáždění OSN o trvalé svrchovanosti nad přírodními zdroji (1962)
- Je nesporné, že ložiska vyhrazených nerostů tvoří nerostné bohatství, které je ve výlučném vlastnictví státu a stát jako vlastník rozhoduje o jeho využití. Volná správní úvaha správního orgánu je však při stanovení průzkumného území omezena demonstrativně stanovenými kritérii pro zamítnutí žádosti.
 - NSS 7 As 59/2009-142
- Nerostné bohatství představuje majetkový zájem státu; k těžbě nerostného bohatství uděluje stát oprávnění. ... I když hornickou činnost provádí soukromé těžební organizace, je tato činnost prováděna za účelem naplnění veřejného zájmu státu na řádném využívání nerostného bohatství, a to na základě řady oprávnění udělených státem a za současného státního dozoru.
 - Konf 8/2016-63

HORNÍ REGÁL

- **oddělení vlastnictví ložiska nerostu od pozemku**
 - srov. čl. 11 odst. 2 LZPS
- **právo udělovat povolení za tzv. urburu** (část výtěžku) → dnes úhrady z vydobytých nerostů
- **diskuze o výčtu vyhrazených nerostů; úvahy de lege ferenda**
 - ?? - kategorie strategických nerostů (věcný záměr novely horního zákona z 2013)
 - ?? - individuální posuzování – malé ložisko zlata vs. ojedinělé ložisko stavebního kamene v kraji (opakovaně R. Nouza – např. Příbram 2016)

- <http://www.hornickesympozium.cz/wp-content/uploads/2016/10/04-Richard-Nouza-V%C3%BDvoj-horn%C3%ADho-pr%C3%A1va-v-%C4%8Desk%C3%BDch-zem%C3%ADch.pdf>

HORNÍ REGÁL (2)

- *Nerostné bohatství představuje majetkový zájem státu; k těžbě nerostného bohatství uděluje stát oprávnění. ... I když hornickou činnost provádí soukromé těžební organizace, **je tato činnost prováděna za účelem naplnění veřejného zájmu státu na řádném využívání nerostného bohatství**, a to na základě řady oprávnění udělených státem a za současného státního dozoru.*
- Konf 8/2016-63

SUROVINOVÁ POLITIKA ČR

- **z roku 2017**
- úzká propojenost s energetickou politikou i rozhodnutím o ÚEL (srov. výsledky procesu SEA)
- nezabývá se obnovitelnými zdroji
- jedním z hlavních cílů je „*vytvářet podmínky k zajištění potřeb našeho hospodářství nerostnými surovinami při respektování principů trvale udržitelného rozvoje a environmentálních limitů těžby*“

- dostupná zde: <https://www.mpo.cz/cz/stavebnictvi-a-suroviny/surovinova-politika/statni-surovinova-politika-nerostne-suroviny-v-cr/nova-surovinova-politika-v-oblasti-nerostnych-surovin-a-jejich-zdroju---mpo-2017--229820/>
- ...ochrana životního prostředí, tak trvale udržitelný rozvoj jsou důležitými cíli surovinové politiky... NSS 4 As 33/2013-28
- podklad pro možné legislativní změny:
 - posílit roli státu při stanovování priorit průzkumu a rozhodování o využívání nerostných surovin
 - přitom ale nedemotivovat těžaře
 - upravit institutu dobývacího prostoru
 - zvýšit jistotu práv prospektora
 - vyřešit institut vyvlastnění
 - zjednodušit proces EIA
 - podpořit přirozenou rekultivaci možností změny plán

PRÁVNÍ ZÁVAZNOST SP2017

- Včleněním pojmu státní surovinové politiky do ustanovení § 4a ZGP se tento koncepční dokument stává **ze zákona závazným kritériem** pro posuzování a rozhodování orgánů státní správy o využití nerostných surovin a jejich zdrojů.
 - NSS 7 As 59/2009-142
- ... právní závaznost vyplývá **toliko z přímého odkazu právního předpisu** na tento dokument, tedy i z § 24 odst. 2 HZ. Povah a závaznost surovinové politiky je obdobná jako u politiky územního rozvoje.
 - NSS 4 As 33/2013-28

- NSS 7 As 70/2009-190: Státní surovinová politika je ze zákona závazným kritériem pro posuzování a rozhodování orgánů státní správy o využití nerostných surovin a jejich zdrojů. O takové rozhodování se pak nepochybně jedná i v případě posuzování žádosti o stanovení průzkumného území, přičemž pravomoc rozhodnout o této žádosti zákon o geologických pracích svěřuje ministerstvu (MŽP). Výklad státní surovinové politiky, tj. v daném případě toho, co s ní je a není v souladu, je tedy v kompetenci ministerstva, přičemž správnost této interpretace podléhá přezkumu ve správním soudnictví. Výslech svědka k tomu, jak má být státní surovinová politika správně interpretována, byť by se jednalo o osobu, která se podílela na vzniku státní surovinové politiky, tedy nemůže nahradit úvahu a právní argumentaci ministerstva a ani odlišný názor takové osoby nemůže mít vliv na to, zda ministerstvo tuto otázku posoudilo správně a zda svou úvahu podpořilo logickými a relevantními argumenty.

VÝZNAM SUROVINOVÉ POLITIKY

- **zamítnutí** žádosti o stanovení průzkumného území, je-li průzkum v rozporu s ní
- jejím obsahem lze **podmínit** udělení předchozího souhlasu ke stanovení dobývacího prostoru (§ 24 odst. 2)
- bude se zohledňovat i v závazném stanovisku MPO v řízení o povolení provozu úložiště CO₂ v horninových strukturách po těžbě ropy a zemního plynu

- § 4 zákona 85/12 - Ministerstvo průmyslu a obchodu vydává závazné stanovisko⁵⁾ v řízení o povolení provozu úložiště oxidu uhličitého v přírodních horninových strukturách po vytěžených ložiscích ropy nebo hořlavého zemního plynu. V závazném stanovisku uvede z hlediska surovinové politiky a energetické bezpečnosti státu, zda souhlasí s ukládáním oxidu uhličitého v navrhovaných přírodních horninových strukturách, a může přitom stanovit podmínky. Je-li z hlediska surovinové politiky a energetické bezpečnosti státu vhodnější využít přírodní horninové struktury jako podzemní zásobník hořlavého zemního plynu, vydá nesouhlasné stanovisko.
- Pro závěr městského soudu, že výkon této pravomoci MŽP „nemůže vybočit z interpretace této politiky, která již jen s ohledem na základní zásady činnosti správních orgánů přísluší společně resortům MŽP a MPO, resp. společně exekutivě“ není v geologickém zákoně opora - NSS 8 As 73/2014 - 84
- taktéž i u § 24 odst. 2
 - institut předchozího souhlasu byl zaveden právě z toho důvodu, aby příslušný ústřední správní úřad mohl záměr stanovení dobývacího prostoru posoudit z hlediska surovinové politiky České republiky. NSS 4 As 33/2013-28
- v praxi tedy pouhé nezávazné vyjádření MPO

ZMĚNY HORNÍHO PRÁVA?

- **veřejným zájmem státu je získání přímé kontroly** nad hájením vlastnických, ekonomických a environmentálních zájmů státu při osvojování ložisek strategických, nerostných surovin ČR
 - usnesení vlády č. 713 z 11. 10. 2017
- Budeme důsledně hájit vlastnické, ekonomické a environmentální zájmy státu při využívání ložisek nerostných surovin České republiky, především strategických surovin. Prověříme možnost těžby a zpracování lithia prostřednictvím státního podniku DIAMO. **Cílem je, aby maximální efekt z těžby všech nerostných surovin zůstal v rukou státu.** V tomto smyslu neprodleně upravíme Surovinovou strategii České republiky a následně také příslušnou legislativu.
 - Programové prohlášení vlády z června 2018

- <https://apps.odok.cz/attachment/-/down/RCIAASEAQASC>
- <https://www.vlada.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni-vlady-162319/>
- srov. Legislativní plán vlády 2018 a úkol MPO zajistit do 31. ledna 2018 aktualizaci Surovinové politiky České republiky v oblasti nerostných surovin ve věci doplnění pro stát výhodných podmínek využití nerostných surovin, v souladu s částí III materiálu čj. 1066/17

Stát by pro těžbu lithia musel přijmout tisíc zaměstnanců, ukázala analýza

23.11.2017 👁 340 💬 0

BN605Zk - Základy pozemkového práva II - jaro 2020

16

- Zdroj: <http://www.zdarbuh.cz/media/stat-by-pro-tezbu-lithia-musel-prijmout-tisic-zamestnancu-ukazala-analyza/>.
- **Informace MPO:** <https://www.mpo.cz/cz/rozcestnik/pro-media/tiskove-zpravy/ministr-jiri-havlicek-predlozil-zpravu-o-nutnosti-zajisteni-ekonomickych-zajmu-statu-pri-vyuziti-strategickych-nerostnych-surovin--232556/>
- **Podrobněji** z právního pohledu srov. <https://www.epravo.cz/top/clanky/stat-jako-podnikatel-v-oblasti-vyhledavani-lozisek-nerostu-a-jejich-tezby-107072.html>

Sněmovní tisk 531 Novela z. - horní zákon

Stav projednávání ke dni: 19. února 2020

Vysvětlení legislativního procesu

PŘEDKLADATEL

Vláda **předložila** sněmovně návrh zákona 25. 6. 2019.
Zástupce navrhovatele: min. prům. a obchodu.

POSLANECKÁ SNĚMOVNA

Návrh zákona rozeslán poslancům jako tisk 531/0 dne 25. 6. 2019.

Organizační výbor projednání návrhu zákona **doporučil** 27. 6. 2019 (usnesení č. 203). Určil zpravodaje: [Ing. et Ing. Leo Luzar](#) a návrh **Hospodářský výbor** jako garanční.

Čtení proběhlo 24. 1. 2020 na 40. schůzi.
Návrh zákona **přikázán k projednání** výborům (usnesení č. 891).
Lhůta k projednání výbory byla určena na **80 dní**.

- Ústavně právní výbor návrh zákona **neprojednal**.
- Výbor pro životní prostředí návrh zákona **neprojednal**.
- Garanční **Hospodářský výbor** projednal návrh zákona a vydal 6. 2. 2020 **usnesení** doručené poslancům jako tisk 531/1 (přerušuje projednávání).
- Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj projednal návrh zákona a vydal 11. 2. 2020 **usnesení** doručené poslancům jako tisk 531/2 (přerušuje projednávání).

Další projednávání možné od 14. 4. 2020.

17

Návrh § 14d Surovinová politika:

(1) Surovinová politika v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů (dále jen „surovinová politika“) je strategickým dokumentem vyjadřujícím cíle státu při využití a ochraně nerostného bohatství a ostatních nerostných zdrojů. Surovinová politika je *podkladem* pro politiku územního rozvoje a je přijímána nejvýše na období 25 let.

(2) Surovinová politika je *podkladem* pro výkon státní správy v oblastech průzkumu ložisek nerostných surovin, ochrany nerostného bohatství a stanovení dobývacích prostorů a jedním z podkladů územního plánování.

(3) Surovinovou politiku schvaluje na návrh ministra průmyslu a obchodu vláda. Vláda předkládá pro informaci surovinovou politiku Poslanecké sněmovně a Senátu.

(4) Naplňování surovinové politiky vyhodnocuje Ministerstvo průmyslu a obchodu nejméně jednou za 5 let a o vyhodnocení informuje vládu.

<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSAW8KAP7Q>

Vyhledávání a průzkum

- Ložiskový průzkum
- Chráněné ložiskové území

Dobývání nerostu

- Dobývací prostor
- Povolení hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem

Odstranění následků těžby

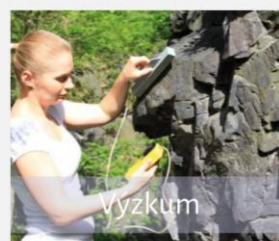

- Sanace a rekultivace
- Důlní škody

VYHLEDÁVÁNÍ A PRŮZKUM LOŽISEK

- etapy **ložiskového průzkumu** (druh geologických prací)
 - vyhledávání – zjistit možný výskyt
 - průzkum – pro využitelnost evidovaného ložiska; před DP
 - těžební průzkum – v DP (vazba na § 31 odst. 3 HZ)
- **prostor (území)**, kde probíhá vyhledávání
 - vyhrazených: pouze na průzkumném území (§ 11 HZ a § 4 GP)
 - nevyhrazených: stačí dohoda s vlastníkem pozemku (§ 4c GP)

DRUHY GEOLOGICKÝCH PRACÍ

ČESKÁ
GEOLOGICKÁ
SLUŽBA

Surovinový informační systém

Data jsou denně aktualizovaná

Ovládání aplikace

Česká geolog

Mapové vrstvy

MAPOVÉ VRSTVY

- ▼ Surovinový informační systém
 - Dobývací prostory
 - Dobývací prostor těžební (DPT)
 - Dobývací prostor netěžený (DPN)
 - Dobývací prostor zrušený (DPZ)
 - Chráněné ložiskové území (CHLÚ)
 - Chráněné území pro zvláštní zásahy do zemské kůry (CHÚZZK)
 - ▼ Ložiska
 - B - Výhradní ložisko
 - D - Ložisko nevyhrazeného nerostu
 - ▼ Zdroje
 - N - Nebilancovaný zdroj (vyhrazené i nevyhrazené nerosty)
 - P - Předpokládané ložisko (schválený prognózní zdroj) vyhrazeného nerostu
 - R - Předpokládané ložisko (schválený prognózní zdroj) nevyhrazeného nerostu
 - Q - Ostatní prognózní zdroje

<https://mapy.geology.cz/suris/>

PRŮZKUMNÉ ÚZEMÍ

- stanoví MŽP **rozhodnutím**
 - konkurenční žádosti, jde-li o průzkum ložiska nalezeného za státní prostředky
 - speciální výběr u ropy a zemního plynu – v rámci EU
 - **zamítnutí žádosti**
 - mj. rozpor se státní surovinovou politikou a státní politikou ŽP
 - další veřejný zájem převyší zájem na dalším průzkumu a následném využití výhradního ložiska [7 As 59/2009-142]
- **výhradní právo** na průzkum výhradního ložiska
 - lze převést se souhlasem MŽP; poplatek

- Poskytnutí tohoto výlučného práva zajišťuje nezbytné podnikatelské jistoty, když rizikovost tohoto podnikání je jistě značná. Současně je chráněno i průzkumné území, když nemůže být zatěžováno duplicitně probíhajícími pracemi prováděnými různými podnikateli.

PROVÁDĚNÍ GEOLOGICKÝCH PRACÍ

- **vstup na nemovitosti** – majetkoprávní rovina
 - preference písemné dohody
- **rozhodnutí KÚ - vyvlastnění**
 - časově omezená služebnost; ze zákonného důvodu (výčet prací); též soulad se surovinovou politikou (dodatečná podmínka ke standardním podmínkám vyvlastnění)
 - 1. náhrada
 - 2. nárok na kompenzaci za podstatné omezení v obvyklém užívání nemovitosti (§ 16 odst. 4 ZGP)
 - 3. povinnost uvést pozemek do předešlého stavu
 - 4. nárok na náhradu škody

- zásah do pozemku: § 2 písm. b) vyhl. č. 369/2004 Sb. - za technické práce se nepovažuje povrchový odběr vzorků hornin, půd a odběr sedimentů povrchových toků, pokud je prováděn ručním nářadím, a z povrchu prováděná měření a pozorování přístroji nebo jejich příslušenstvím,

K výše uvedené žádosti Vám sdělujeme následující:

Krajský úřad Jihočeského kraje, odbor životního prostředí, zemědělství a lesnictví v uvedeném období od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2018 nevedl žádná řízení týkající se uvedené povinnosti strpět provedení geologických prací dle § 14 odst. 2 uvedeného zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích v platném znění, a proto nevydal žádné rozhodnutí na základě uvedeného paragrafu tohoto zákona.

Poskytnuté informace:

Žadateli bylo přípisem č. j. MSK 7730/2019 ze dne 24. 1. 2019 sděleno, že v uvedeném období krajský úřad nezačal žádné řízení a nevydal žádné rozhodnutí o povinnosti strpět provedení geologických prací na základě ust. § 14 odst. 2 zákona č. 62/1988 Sb.

- <https://www.kraj-jihocesky.cz/informace/informace-podle-zakona-c1061999-sb-vyrocnizpravy-jck/odpovedi-na-zadosti-o-informace-0>
- https://www.msk.cz/cz/verejna_sprava/informace-o-poctu-řízení-a-poctu-rozhodnutí-o-povinnosti-strpět-provedení-geologických-prací-125874/

PROVÁDĚNÍ GEOLOGICKÝCH PRACÍ (2)

- zadavatelem **schválený projekt GP**
 - zaslat k vyjádření KÚ (lhůta 30 dnů) – významnější projekty: pravomoc vyžádat provedení biologického nebo odborného hodnocení
 - dojde-li k zásahu do pozemku oznámit obci 15 dnů předem
- § 22 ZGP – respektovat **zájmy chráněné zvláštními předpisy**
- evidence geologických prací
 - výsledky vedeny u ČGS
 - využití orgány ÚP a jinými orgány bezúplatně
 - exkluzivita prospektora až 7 let § + 24 odst. 3 HZ (přednost při získání předchozího souhlasu)

VÝHRADNÍ LOŽISKA

- **osvědčení** o výhradním ložisku
 - vydává MŽP, lze-li očekávat nahromadění nerostu
 - součástí vyhodnocení průzkumu ložiska je výpočet zásob – zajišťuje organizace
- **zásoby** výhradního ložiska (§ 13 a 14 HZ)
 - zjištěné a ověřené množství vyhrazených nerostů
 - *bilanční/nebilanční* – v současnosti využitelné (technologicky a ekonomicky)
 - *vázané/volné* – v ochranných pilířích staveb a k zajištění bezpečnosti provozu a ochrany dalších zájmů

ODPIS ZÁSOb

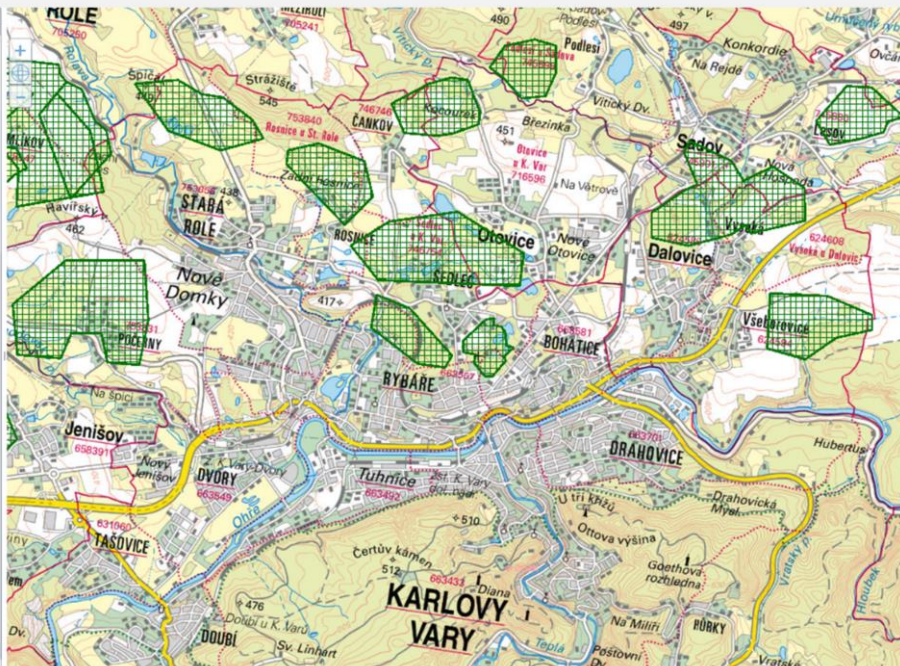
- vynětí ze zásob, resp. převedení do nebilančních zásob
- **rozhoduje MPO**
 - na návrh organizace nebo orgánu na úseku ŽP (§ 14b HZ) - nevymahatelné
 - důvody (§ 14a odst. 2 HZ) - složité poměry pro těžbu, vydobytí není hospodářsky účelné, dobývání by ohrozilo jiné obecné zájmy (např. ŽP) a význam jejich ochrany převyšuje zájem na vydobytí zásob

OCHRANA NEROSTNÉHO BOHATSTVÍ

- při územním plánování vycházet z podkladů o zjištěných a předpokládaných výhradních ložiskách
 - **limit využití území**
- **stanoviska** MŽP, MPO a báňských úřadů k Politice územního rozvoje a územně plánovací dokumentaci
 - vymezit území se zvláštními podmínkami geologické stavby – zde nutné závazné stanovisko pro vydání rozhodnutí dle SZ (§ 13 odst. 3 ZGP)
 - např. poddolovaná nebo území s rizikem sesuvů

Seznam vrstev Přidat vrstvu do mapy

- Surovinový informační systém
- Dobývací prostory
- Chráněná ložisková území
- Chráněná území pro zvlášť
- Ložiska a prognózní zdroje
- Průzkumná území
- Hranice územních jednotek
- Parcely (Katastrální mapa ČÚZ
- Geologická mapa 1:50 000
- Základní mapa (ČÚZK)

<https://mapy.geology.cz/suris/>

CHLÚ V PRAXI

Zásoby kaolinu brání rozvoji Karlových Varů, ovlivní nový územní plán

1. prosince 2016 8:53

Státem chráněná surovina kaolin je téměř všude, kam by se Karlovy Vary mohly rozvíjet. K takovému závěru došla karlovarská radnice, která mapuje ložiska na možných rozvojových plochách města. Podle primátora Petra Kulhánka se ložiska dají rozdělit na dvě skupiny a obě jsou problém.

Těžba společnosti Sedlecký kaolin | foto: Václav Štauf, MAFRA

BN605Zk - Základy pozemkového práva II - jaro 2020

Starostové nechtějí rozšíření chráněného území s uranem u Brzkova

11. prosinec 2019 | Zprávy

Uran, ilustrační foto | foto: United States Department of Energy

30

- https://vary.idnes.cz/loziska-kaolinu-blokuji-rozvoj-karlovych-varu-fr1-/vary-zpravy.aspx?c=A161201_2289642_vary-zpravy_ba
- <https://vysocina.rozhlas.cz/starostove-nechteji-rozsireni-chraneneho-uzemi-s-uranem-u-brzkova-8121942>
- <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/obce-odmitly-vyjit-vstric-uranu-40307330>

Chabařovice nechtějí pozemky kolem Milady. Výstavba kempů a parkovišť se zřejmě zpozdí

Zázemí pro návštěvníky kolem hotového jezera Milada zatím nevznikne. Chabařovice na Ústecku nechtějí od státu převít pozemky kolem jezera, které nahradilo bývalý uhelný lom. Stále totiž jde o chráněné ložisko uhlí.

Chabařovičtí zastupitelé tvrdí, že kvůli tomu nemůžou v nové rekreační oblasti postavit kempy nebo parkoviště. Případné majetkové vyrovnání se státem si tamní zastupitelé podmiňují právě povolením výstavby kolem jezera.

Jezero Milada
Foto: Jan Beneš

Co čeká Miladu?

Redakce 1.3.2019 v 10:00

Milada (dříve užíván také název Chabařovičské jezero) je rekultivační jezero vytvořené v těžební jámě hrdouheřného dolu Chabařovice. Foto: webové stránky Ústí nad Labem

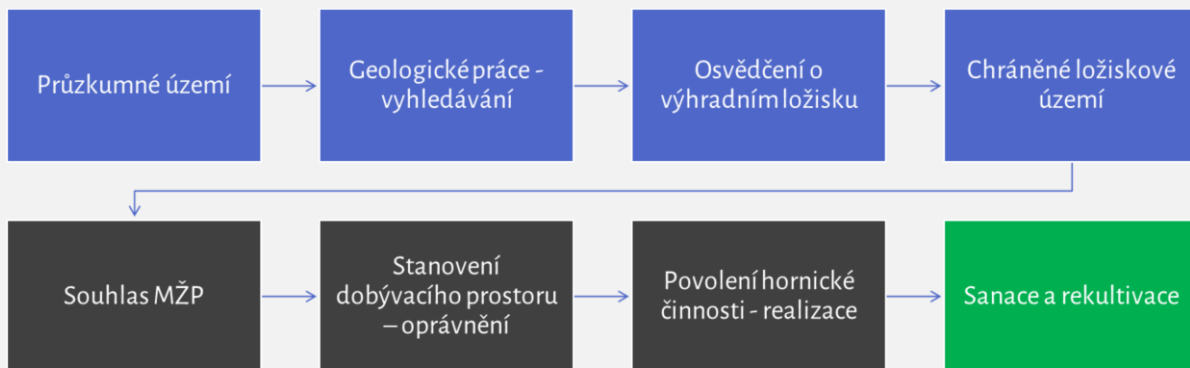
- <https://iuhli.cz/co-ceka-miladu/>
- SOUHRNNÝ AKČNÍ PLÁN STRATEGIE RESTRUKTURALIZACE ÚSTECKÉHO, MORAVSKOSLEZSKÉHO A KARLOVARSKÉHO KRAJE 2017 – 2018
- Ukládá Ministru životního prostředí, ministru průmyslu a obchodu a předsedovi Českého báňského úřadu:
 - předložit vládě zprávu o provedené prověrce současného stavu Chráněných ložiskových území zajišťujících ochranu ložisek uhlí a nerudných surovin v oblasti Moravskoslezského, Ústeckého a Karlovarského kraje, včetně návrhu na případnou úpravu jejich rozsahu, jako nutnou podmínku pro realizaci programu resocializace území postižených těžební činností.
 - <https://www.restartregionu.cz/content/uploads/2016/10/akcni-plan.pdf>

CHRÁNĚNÉ LOŽISKOVÉ ÚZEMÍ

- ochrana výhradního ložiska **proti znemožnění nebo ztížení jeho dobývání**
- stanoví MŽP rozhodnutím (§ 17 HZ)
 - dohoda s orgánem ÚP a SÚ, v součinnosti MPO
 - účastníkem pouze navrhovatel – kritika: nedostatečná ochrana vlastnictví
 - vyznačí se v ÚPD + evidence v KN (od 2014)
- **omezení stavební činnosti** v CHLÚ (§ 18 a 19 HZ)
 - závazné stanovisko KÚ vydané po projednání s OBÚ - [NSS 2 As 41/2008]
 - viz též prezentace ze semináře č. 6

- kritika přílišného zásahu do vlastnického práva (např. VOP – srov. <https://www.ochrance.cz/aktualne/tiskove-zpravy-2012/ochrana-lozisek-uhli-mnohdy-neprimerene-omezuje-vlastniky-nemovitosti/>)

SCHÉMA POVOLOVACÍHO PROCESU – VÝHRADNÍ LOŽISKO

PŘEDCHOZÍ SOUHLAS MŽP

- **horní svoboda**; pouze oprávněnými organizacemi
- bez předchozího souhlasu MŽP nelze požádat
 - **přednost zadavatele průzkumu**
 - návratnost prostředků státního rozpočtu na průzkum
 - podmínky dle Surovinové politiky ČR ⇒ č. 35 a 36
 - speciální režim v případě ropy a zemního plynu – v rámci EU

VYUŽITÍ VYDOBYTÉHO NEROSTU

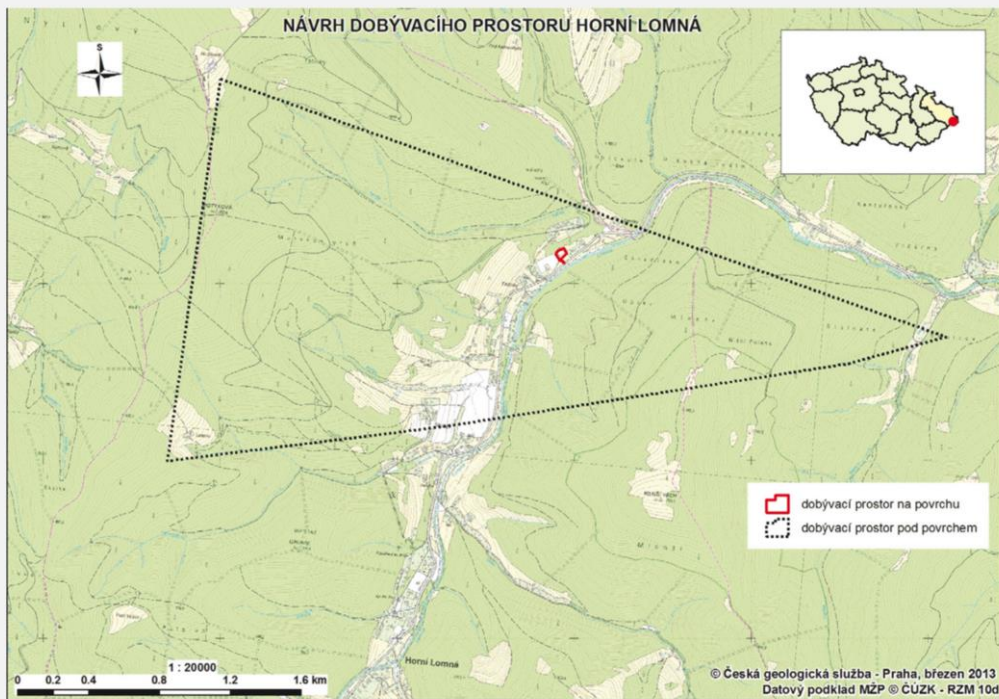
- § 24 HZ
 - *předběžný souhlas lze vázat na splnění podmínek vztahujících se k tvorbě jednotné surovinové politiky ČR a k návratnosti prostředků vynaložených ze státního rozpočtu na vyhledávání a průzkum výhradních ložisek*
- praxe?
 - povolení před 1992 takové podmínky neobsahují
 - dnes ...

VYUŽITÍ VYDOBYTÉHO NEROSTU

- např. **přednostní využití hnědého uhlí v teplárnách** či zákaz vývozu do zahraničí
- usnesení vlády o ÚEL (2015) – ukládá MPO a ČBÚ „v rámci správních řízení o změnách dobývacích prostorů v předpolí lomu Bílina uložit těžební společnosti přednostní využití vytěženého uhlí v České republice pro pokrytí potřeb teplárenství“

Pro DP Pařidla se v souladu s ustanovením § 3 odst. 1 písm. g) vyhlášky č. 172/1992 Sb., o dobývacích prostorech, ve znění pozdějších předpisů, stanovuje podmínka, vztahující se k tvorbě jednotné surovinové politiky ČR a uvedená ve stanovisku Ministerstva průmyslu a obchodu č.j. MPO 38438/2016 ze dne 1.9.2016, Ministerstva životního prostředí č.j. 79624/ENV/16, 1994/660/16 ze dne 25.11.2016 a v návrhu organizace zn.: 2016/15133/PKÚ/KOH ze dne 3.11.2016, že uhlí, vydobyté v dobývacím prostoru Pařidla, musí být přednostně využito pro pokrytí potřeb teplárenství v České republice.

- srov. též Staša (Uhlí Rudy Geologické práce 4/2000) a Luks (Minerální suroviny 2011)
- <https://www.marianskeradnice.cz/file.php?nid=2029&oid=5418225>

STANOVENÍ DOBÝVACÍHO PROSTORU

- rozhodnutím ve správním řízení
 - také zvláštní dobývací prostor (§ 25 odst. 3 HZ)
- je **i rozhodnutím o změně využití území** v rozsahu jeho vymezení na povrchu (§ 27 odst. 6 HZ - vazba na stavební zákon)
 - účastníci řízení
 - dotčené veřejné a soukromé zájmy

POVAHA DOBÝVACÍHO PROSTORU

- NS 29 Cdo 2050/2011
 - oprávnění je nezbytným předpokladem k tomu, aby mohla těžební organizace provozovat svou činnost, jejímž účelem je dosažení zisku. Nelze tedy pochybovat o tom, že oprávnění **má majetkovou hodnotu**, je hospodářsky využitelné při podnikání těžební organizace. ...
- NS 23 Cdo 721/2011
 - Převodem dobývacího ložiska na jinou organizaci ve smyslu § 27 HZ se potom rozumí **převedení práva dobývat výhradní ložisko v dobývacím prostoru**, nikoli převedení „vlastnictví“ k dobývacímu prostoru.

POVAHA SMLOUVY O PŘEVODU

- NSS 4 As 242/2015-38
 - ustanovení § 27 odst. 7 HZ se vztahuje k vlastnímu převodu dobývacího prostoru, nikoli ke smlouvě. Báňský úřad tedy nevydává souhlas ke smlouvě o převodu, která představuje v souladu se soukromoprávní doktrínou titul, na jehož základě dochází ke změně práv a povinností dotčených účastníků. Báňský úřad vydává souhlas s vlastním převodem dobývacího prostoru, tj. zjednodušeně řečeno, **kdo nadále bude oprávněnou organizací ve smyslu horního zákona.**
- NS 22 Cdo 81/2015
 - Jelikož obsahem takové smlouvy je převod veřejných práv vztahujících se k dobývacímu prostoru, které jsou stanoveny v rozhodnutí báňského úřadu, jedná se o **veřejnoprávní smlouvu** o převodu nebo způsobu výkonu veřejných subjektivních práv a povinností.

POVOLENÍ K OTVÍRCE, PŘÍPRAVĚ A DOBÝVÁNÍ

- řízení probíhá podle **§ 17 a 18 ZHČ**
- **doložit řešení střetu zájmů** (§ 33 odst. 2 HZ; 17 odst. 2 ZHČ)
 - NSS 7 As 21/2007-191 - ohroženost ≠ dotčenost
- součástí je plán sanace pozemků dotčených těžbou
 - odstranění škod na krajině komplexní úpravou území
 - rekultivace podle zvláštních zákonů (např. ZPF či lesní zákon)

- otvírka – hloubení úvodních důlních děl (jam a štol) zpravidla mimo ložisko nerostu
- příprava – ražení rozčleňovacích důlních děl – k přípravě důlních bloků apod.
- dobývání – důlní díla sloužící přímo k exploataci nerostu

DOTČENÁ PRÁVA

- ... nutné stanovit určitý limit pro vymezení okruhu účastníků v případě povolení hornické činnosti, která může mít vliv na široké okolí, ale nelze takové kritérium měřit pouze např. hlediskem hospodárnosti a okruh účastníků limitovat stanovením odstupové hranice bez přihlédnutí k ostatním vlivům.
 - NSS 5 As 36/2009-123
- ...existence nemovitosti mimo dobývací prostor není hlediskem pro stanovení okruhu účastníků řízení. Tímto hlediskem je možnost, že se práv a zájmů těchto občanů povolená činnost dotkne. Je totiž zřejmé, že **důsledky povolené činnosti nejsou omezeny jen na stanovený dobývací prostor, řada důsledků povolované činnosti dobývací prostor přesahuje**. Platí to zejména o hluku ...
 - MS Praha 11 Ca 303/2005

ŘEŠENÍ STŘETŮ ZÁJMŮ

- Organizace je povinna **před zařazením příslušných prací do plánu otvírky, přípravy a dobývání** dohodnout se s orgány a fyzickými a právníckými osobami, kterým přísluší ochrana objektů a zájmů podle odstavce 1*, o tom, zda ohrožený objekt nebo zájem se má chránit, v jakém rozsahu, popřípadě po jakou dobu a **dohodu předložit krajskému úřadu k zaujetí stanoviska**. Dohoda je platná, jestliže krajský úřad do 1 měsíce od jejího předložení nevyjádří s dohodou nesouhlas.
- * ... ohroženy objekty a zájmy chráněné podle zvláštních předpisů, objekty a zájmy fyzických nebo právníckých osob

PRÁVA ORGANIZACE PŘI TĚŽBĚ

- právo organizace **vstupovat** na cizí nemovitosti
 - § 15 ZHČ
 - nezbytný rozsah a **předchozí oznámení** vlastníkovi
 - nejen vstup a zřízení měřicích zařízení, též odvětvení porostů bránící prohlídce či nezbytné úpravy půdy (neučiní-li tak vlastník na žádost)
 - jednorázová náhrada za podstatné omezení v obvyklém užívání nemovitosti

SOUKROMOPRÁVNÍ VS. VEŘEJNOPRÁVNÍ TITUL

- Z § 20 odst. 1 HZ vyplývá, že i v případě, že oprávněnému byl stanoven dobývací prostor na pozemku ve vlastnictví státu, **musí být zřízen ještě soukromoprávní titul, umožňující tento pozemek užívat**. Samotné stanovení dobývacího prostoru tedy oprávněnému neumožňuje užívat cizí pozemek k těžbě nerostů, ať vyhrazených či nevyhrazených; to musí ovšem tím spíše platit pro pozemek v soukromém vlastnictví.
 - NS 22 Cdo 308/2017
 - notorieta (srov. III. ÚS 2888/17)

ZÍSKÁVÁNÍ POZEMKŮ

- právo na dohodu o pronájmu státních **pozemků v dobývacím prostoru** nebo uzavření smlouvy o jejich koupi (§ 20 HZ)
 - souhlasné stanovisko obce; nikoliv pro hlubinnou těžbu
- přednostní právo na prodej/pronájem státního pozemku v **CHLÚ** stanoveném žadateli
 - souhlasné stanovisko obce

- II. ÚS 1589/11 – „toliko přednost před ostatními zájemci o pronájem nebo prodej pozemku ve vlastnictví státu, který se nachází v chráněném ložiskovém území. Jinými slovy samotné naplnění podmínek dle § 20 odst. 2 horního zákona nezakládá zákonnou povinnost státu a proti tomu právo subjektu na pronájem či prodej předmětného pozemku“

ZÍSKÁVÁNÍ POZEMKŮ (2)

- **vyvlastnění** pozemků pro těžbu zrušeno zákonem č. 498/2012 Sb.
 - proti: vyšší ochrana vlastníků i životního prostředí
 - usnesení vlády č. 524 z roku 2013
 - pro: možnost využít vlastnictví státu (riziko spekulací, vydírání?); horní svoboda

- srov. argumentaci pro zachování institutu vyvlastnění od prof. Gerlocha a Makaria - <http://www.ohk-most.cz/download.aspx?dontparse=true&FileID=9661>

ROZHODNUTÍ PL. ÚS 26/13

- návrh na zrušení ustanovení – neřešilo meritum věci – „... *k dispozici je návrh na zrušení "celého" horního zákona, případně jeho části, ve znění nyní napadené novely, a to s argumentem, že bez jí odklizeného institutu vyvlastnění zůstává zákon (jeho část) protiústavní*“
- K. Šimáčková (dissent) - *Stát přece může dbát o šetrné využívání svých přírodních zdrojů a chránit své přírodní bohatství, i když nebude vyvlastňovat soukromý majetek ve prospěch zájmů jiných soukromých subjektů, tedy zbavovat majetku vlastníky pozemků ve prospěch těžebních společností.*

K. Šimáčková – dissent: „Jsem přesvědčena, že Ústavní soud jako ochránce základních práv a svobod měl jednoznačně vyjádřit ten názor, že popsaná a zákonu vytýkaná absence institutu vyvlastnění rozhodně nemůže být nikdy rozporná s ústavním pořádkem. Stát přece může dbát o šetrné využívání svých přírodních zdrojů a chránit své přírodní bohatství, i když nebude vyvlastňovat soukromý majetek ve prospěch zájmů jiných soukromých subjektů, tedy zbavovat majetku vlastníky pozemků ve prospěch těžebních společností. A vlastníci, kteří si přejí ponechat své vlastnictví a brání se vyvlastnění (prováděnému ve prospěch jiných soukromých osob) či kteří požadují dostatečnou finanční satisfakci za své vlastnictví, nemohou být přece obviněni ze zneužití svého vlastnického práva. Nezpochybňuji, že proporcionálně stanovená možnost vyvlastnění za účelem realizace veřejného zájmu v souladu s čl. 11 odst. 4 Listiny základních práv a svobod není neústavním zásahem do vlastnického práva, nicméně změna zákona, která možnost vyvlastnění v určité situaci omezuje či dokonce ruší, rozhodně nemůže být shledána jako protiústavní. Tím spíše, že v tomto případě se vztahuje na situaci nejvíce spornou, tedy situaci, která umožňovala vyvlastnit pozemkový majetek jedné skupiny soukromých osob ve prospěch podnikatelské činnosti jiných soukromých osob.“

ZÍSKÁVÁNÍ POZEMKŮ (3)

http://www.greenpeace.org/czechy/kampan/doma_a_energetika/spoleme_proti_ubili/

http://vse.aem.cz/80m1ae/mu1il_czechosl.pdf
<http://imlity.cz/zhj/>
http://www.sev.en.cz/21ubli/download/horni_jiretin.pdf

ZÍSKÁVÁNÍ POZEMKŮ (4) – SP2017

- Rozsáhlejší novelizaci horního zákona by měla předcházet věcná odborná diskuse a poté hledání politické shody nad následujícími oblastmi:
 - mj. - „**vyřešení institutu vyvlastnění za adekvátní náhradu ve prospěch státu či jeho organizační složky**, a to za současného splnění přesně specifikovaných podmínek (např. v případě zásadního ohrožení energetické či surovinové bezpečnosti státu) při vědomí, že vlastníkem nerostného bohatství je stát, který musí mít možnost přístupu ke svému vlastnictví.”

Pohlídá si stát lithiový poklad v Krušných horách? Na uhlí prodělal stamiliardy

CINOVEC | FOTO: ONDŘEJ BIČIŠTĚ, MAFRA

PRAHA Poplatek za těžbu je základním nástrojem, jímž si stát může ohlídat, že mu celé bohatství po vytažení na povrch neproteče mezi prsty. Debata na toto téma se stává vysoce aktuální v souvislosti s boomem kolem lithia. Stát nechce dopustit, aby se o případné zisky z tohoto lukrativního kovu nechal připravit jako v případě uhlí.

BN605Zk - Základy pozemkového práva II - jaro 2020

51

https://byznys.lidovky.cz/jak-si-muze-stat-pohlidat-lithium-dqy-energetika.aspx?c=A170912_100429_ln_domov_jho

VLASTNICTVÍ K NEROSTŮM

- nabytí vlastnického práva dle § 11 odst. 3 či § 24 odst. 10 HZ
 - není výslovně upraveno – diskuze
- **úhrada z vydobytých nerostů**
 - max. 10 % z tržní ceny – podle nerostu
 - nařízení vlády č. 98/2016 Sb.
 - maximální výše zafixována na alespoň 5 let (dle vývoje tržních cen)
 - návrh na změnu zákona (viz výše)

- Organizace je oprávněna nakládat s vydobytými nerosty v rozsahu a za podmínek stanovených v rozhodnutí o stanovení dobývacího prostoru.
- TOŠNER, O. Stát jako vlastník vyhrazených nerostů.
http://www.cspzp.com/dokumenty/casopis/cislo_19.pdf

SROVNÁNÍ POVOLOVACÍCH PROCESŮ

OCHRANA POZEMKŮ V SOUVISLOSTI S TĚŽBOU

- pozemky **ZPF**
 - navrhnout nejvýhodnější řešení včetně možnosti rekultivace
 - návrhy na stanovení DP musí být odsouhlaseny (§ 6 ZZPF)
- **lesní pozemky**
 - vytvářet předpoklady pro následnou rekultivaci
- pozemky ve volné přírodě
 - zákaz těžby ve vybraných zvláště chráněných územích
 - ochrana krajinného rázu či významných krajinných prvků
- pozemky sloužící vodnímu hospodářství
 - omezení těžby v záplavových územích, CHOPAV či ochranných pásmech vodních zdrojů

DŮLNÍ ŠKODY

- způsobené vyhledáváním, dobýváním výhradních ložisek: též ztráta vody či zhoršení vydatnosti a jakosti
- zvláštní úprava pro náhrady ztráty vody – náhradní zdroj nebo dodávku vody
- též náklady na účelné preventivně zajišťovací opatření
- subsidiárně úprava v občanském zákoníku

ZVLÁŠTNÍ ZÁSAHY DO ZEMSKÉ KŮRY

- zřizování, provoz, zajištění a likvidace zařízení **pro**
 - uskladňování plynů nebo kapalin v přírodních horninových strukturách a v podzemních prostorech
 - ukládání radioaktivních a jiných odpadů v podzemních prostorech,
 - průmyslové využívání tepelné energie zemské kůry s výjimkou tepelné energie vody vyvedené na povrch,
 - ukládání CO₂ do přírodních horninových struktur
- přiměřeně se vztahují ustanovení §§ 11, 16, 17, 18, 23, 32, 33, 36 až 39 HZ

ÚDAJE V KATASTRU NEMOVITOSTÍ

- § 21 odst. 1 písm. k) KV: skutečnost, že pozemek se nachází v dobývacím prostoru
- novela č. 87/2017 Sb.; přechodné ustanovení: do doby, než jednotlivé údaje budou dotčeny změnou. Katastrální úřady jsou oprávněny uvést zápisy v katastru do souladu s touto vyhláškou i dříve z moci úřední.

Parcelní číslo:	2213/7
Obec:	Luleč (593273)
Katastrální území:	Luleč (689084)
Číslo LV:	1201
Výměra [m ²]:	194894
Typ parcely:	Parcela katastru nemovitostí
Mapový list:	STEP2880,V.S.VI-18-10
Určení výměry:	Graficky nebo v digitalizované mapě
Způsob využití:	dobývací prostor

BN605Zk - Základy pozemkového práva II - jaro 2020

57

- Důvodová zpráva
- přechodné ustanovení - Údaje o způsobu využití pozemku dobývací prostor jsou evidovány podle vyhlášky č. 357/2013 Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti této vyhlášky, **do doby, než jednotlivé údaje budou dotčeny změnou. Katastrální úřady jsou oprávněny uvést zápisy v katastru do souladu s touto vyhláškou i dříve z moci úřední.**
- Dosavadní úprava zápisu údaje o stanoveném dobývacím prostoru formou způsobu využití pozemku je nevyhovující. Při zápisu údaje o způsobu využití pozemku „dobývací prostor“ se z katastru nemovitostí ztrácí údaj o skutečném způsobu využití pozemku coby části zemského povrchu, jako např. koryto vodního toku, ostatní komunikace, ostatní dopravní plocha, zeleň (viz bod 2 přílohy vyhlášky), který byl v katastru nemovitostí evidován před zápisem údaje o vymezení dobývacího prostoru. Pro zveřejnění údaje o stanoveném dobývacím prostoru proto lépe odpovídá zápis formou upozornění, který obsahuje současně i údaje o listině, která byla podkladem zápisu.

B Nemovitosti

Pozemky

Parcela	Výměra[m2]	Druh pozemku	Způsob využití	Způsob ochrany
P St. 118	2700	zastavěná plocha a nádvoří		
Součástí je stavba: bez čp/če, jiná st. Stavba stojí na pozemku p.č.: St. 118				
P 273/10	113856	ostatní plocha	jiná plocha	

P = právní vztahy jsou dotčeny změnou

D Poznámky a další obdobné údaje

Typ vztahu

o Zajištění nemovitosti

Povinnost k

Parcela: St. 118, Parcela: 273/10

o Pozemek se nachází v dobývacím prostoru

Povinnost k

Parcela: 273/10

ZÁKLADY HORNÍHO A ENERGETICKÉHO PRÁVA

ONDŘEJ VÍCHA

 Wolters Kluwer

KOMENTÁŘE WOLTERS KLUWER

Ondřej Vícha

Horní zákon Zákon o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě

Komentář

 Wolters Kluwer

LITERATURA

- MAKARIUS, R. *Horní zákon: komentář*. Ostrava, 2013
- PEKÁREK, M. a kol. *Pozemkové právo*. Brno, 2015
- VÍCHA, O. *Základy horního a energetického práva*. Praha, 2015
- VÍCHA, O. *Zákon o geologických pracích: komentář*. Praha, 2014
- <http://frankbold.org/poradna/kategorie/hornictvi-doly-lomy/rada/jak-se-zapojit-do-povolovani-tezby>